

Реагування УВКБ ООН у сфері захисту

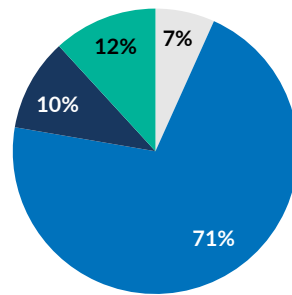
- Заходи із реагування УВКБ ООН та наших партнерів у сфері захисту надають індивідуальну підтримку тим, хто її найбільше потребує. Вони спрямовані на зміцнення інклюзивних національних систем і послуг, а також заохочує участь внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і осіб, які повертаються, у прийнятті рішень, які їх стосуються.
- Наша реагування у сфері захисту доповнює, зміцнює та посилює спроможність національних служб захисту надавати послуги населенню, яке зростає та потребує допомоги, відповідно до Меморандумів про взаєморозуміння, укладених з міністерствами та обласними органами влади.
- Реалізуючи нашу заходи у сфері захисту, ми працюємо безпосередньо з громадами, включаючи нашу мережу з близько 450 громадських організацій і переважно місцевих партнерів з НУО. У 2024 році УВКБ ООН співпрацює з 20 партнерами, 16 з яких є національними організаціями.

Альона, мати двох дітей, у березні 2022 року втекла зі свого села в Запорізькій області. Одна дитина, Валерія, має особливі потреби. Постішно виїжджаючи, сім'я залишила важливі документи. Місцевий партнер УВКБ ООН «Право на захист» допоміг Алоні зареєструвати Валерію для отримання довідки про інвалідність, щоб отримати доступ до необхідних послуг. © УВКБ ООН

- З січня по квітень 2024 року УВКБ ООН охопило заходами у сфері захисту **264,416 осіб**, в середньому щомісяця надаючи допомогу близько 66 000 осіб.
- З 264 416 осіб, охоплених захистом, **76% становлять жінки**. 30 відсотків, або майже 80 000, - це люди похилого віку, старші 60 років, а близько 11 відсотків - неповнолітні. Понад 24 000 осіб, які отримали підтримку, живуть з інвалідністю.
- УВКБ ООН та партнери сприяли розвитку законодавства та політики за допомогою **70 адвокаційних та судових заходів**, спрямованих на покращення доступу до прав вимушено переміщених, осіб без громадянства та інших постраждалих від війни осіб.
- 42% тих**, хто отримав підтримку, проживають у шести областях, серед яких Дніпропетровська, Одеська, Харківська, Київська, Сумська та Миколаївська.

Огляд реагування у сфері захисту
січень - квітень 2024 року

- Improving access to protection services for individuals at heightened risk
- Strengthening community-level protective mechanisms, community outreach and information provision
- Strengthening the psychological wellbeing of IDPs and people affected by the war
- Provision of legal assistance and support to the Government of Ukraine & addressing HLP rights

ПРІОРИТЕТИ УВКБ ООН У 2024 РОЦІ

Пріоритети УВКБ ООН у сфері захисту в 2024 році:

- Надання правової допомоги людям та підтримка спроможності національних систем**, щоб дати можливість ВПО, особам, які постраждали від війни, особам, які повернулися та іншим особам без документів, реалізувати свої права шляхом забезпечення доступу до документів.
- Відновлення прав на житло, землю та майно (ЗЖМ)** шляхом покращення доступу до компенсації за пошкоджене або знищене майно та захисту ВПО від виселення з місця, де вони знайшли житло.
- Покращення доступу до послуг захисту для осіб, які мають підвищений ризик** нехтування, жорстокого поводження та насильства, включаючи дітей, постраждалих від гендерно зумовленого насильства (ГЗН), людей похилого віку, людей з обмеженими можливостями, ЛГБТІК+ людей та інших осіб, які ризикують бути залишеними напризволяще, таких як ромська громада.
- Підтримка психологічного відновлення та благополуччя ВПО та інших людей, які постраждали від війни**, з метою зміцнення їхньої здатності відновлювати своє життя та сприяти розвитку своїх громад.
- Посилення механізмів захисту на рівні громади, інформаційно-просвітницької роботи** для підтримки безпосереднього залучення та участі ВПО, а також розширення доступу до послуг та підзвітності постраждалого населення.
- Сприяння інклюзивним та заснованим на правах людини законам, політикам і процедурам** у сферах захисту, житла та довгострокових рішень через адвокацію та технічні консультації, що ґрунтуються на фактичних даних.

Реагування УВКБ ООН у сфері захисту ще більше інтегроване з надання притулку/житла в надзвичайних ситуаціях, управлінням та координацією діяльності таборів (CCSM) і грошовою допомогою, що підтримує прискорення довгострокових рішень.

УВКБ ООН також співпрацює з Державною міграційною службою з метою посилення зусиль, спрямованих на вдосконалення процедур надання притулку та визначення статусу особи без громадянства, а також на запобігання, скорочення та вирішення проблеми безгромадянства. УВКБ ООН продовжує співпрацювати з системою ООН в Україні для забезпечення сталого розвитку для всіх в країні, виступаючи за включення біженців, шукачів притулку та осіб під ризиком безгромадянства в рамки співпраці ООН, спираючись на зобов'язання щодо реалізації Глобального договору про біженців.

УВКБ ООН спільно з БФ «Право на захист» (R2P) координує роботу Кластеру з питань захисту в Україні, до якого входять близько 135 партнерів, що співпрацюють для забезпечення колективного реагування у сфері захисту. УВКБ ООН є активним членом Кластера і робить свій внесок у колективну відповідь за допомогою цієї програми.

КЛЮЧОВЕ У СФЕРІ РЕАГУВАННЯ: СІЧЕНЬ-КВІТЕНЬ 2024 РОКУ

За перші чотири місяці 2024 року УВКБ ООН разом із партнерами надало **правову допомогу** понад 33 000 осіб. ВПО, особи, що повертаються, та інші постраждалі від війни люди зверталися за юридичними консультаціями щодо прав власності на будинок чи землю, соціальних виплат, зокрема пенсій, та оформлення особистих документів.

УВКБ ООН та його партнери сприяли вдосконаленню нормативно-правової бази щодо **виплати грошового забезпечення ВПО**. Пропозиції щодо змін до законодавства були включені до Постанови № 331, прийнятої 22 березня 2024 року. В результаті, сім'ї з дитиною до 3 років або дитиною до 6 років, яка потребує догляду, студенти до 23 років, а також сім'ї, в яких один із членів страждає на важкі захворювання, отримали право на додаткові шість місяців виплати грошової допомоги для ВПО.

У лютому та квітні УВКБ ООН та партнери відкрили **два ромські центри** - у Мукачеві та Берегові Закарпатської області - відповідно до Плану дій Уряду з реалізації Національної стратегії щодо ромів до 2030 року. Центри були відремонтовані та обладнані для роботи в якості багатофункціональних просторів для ромських громад. Заходи включають заняття з української мови, навчання грамотності та професійно-технічної підготовки, виховання дітей та підвищення обізнаності про права. Партнери УВКБ ООН також надають правову допомогу та психосоціальну підтримку.

Адвокаційна діяльність УВКБ ООН та партнерів призвела до **покращення доступу до державних соціальних виплат для осіб, які мають статус додаткового захисту**, після внесення відповідних змін до Постанови № 250, що регулює державну соціальну допомогу багатодітним сім'ям. Місцевий партнер УВКБ ООН, організація «Рокада», вже змогла застосувати нові положення і допомогти сирійській родині з чотирма дітьми зареєструватися для отримання цієї державної соціальної допомоги. Наразі сім'я отримує цю допомогу.

У квітні УВКБ ООН спільно з МОМ та НРБ провело **тренінг з кейс-менеджменту у сфері захисту** для 25 учасників з 11 організацій з метою розбудови потенціалу працівників, які надають допомогу у сфері захисту вимушеним переселенцям та іншим постражданим від війни особам в Україні.

Відповідно до урядової дорожньої карти з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (ПЗПСП) під час та після війни, УВКБ ООН та партнери розгортають масштабовану **психосоціальну підтримку**. Цього року партнери УВКБ ООН забезпечили наставництво та коучинг для 15 українських психологів, щоб вони стали сертифікованими тренерами програми "Управління проблемами плюс" (УП+), а загалом в 2024 році планується сертифікувати ще 80 психологів.

УВКБ ООН та його партнери охопили понад 6000 людей через **кампанії та заходи з підвищення обізнаності щодо гендерного насильства**, такі як Міжнародний жіночий день, де 450 осіб взяли участь у форумі щодо розширення можливостей організацій, очолюваних жінками, шляхом підтримки їх доступу до можливостей збору коштів.

Щоб **сприяти добробуту, розвитку та життєстійкості дітей**, УВКБ ООН та його партнери підтримують дітей та осіб, які ними опікуються, за допомогою структурованих і керованих заходів на рівні громад, які надають дітям можливість грати, спілкуватися, здобувати нові навички та сприяти самовираженню. Станом на 2024 рік понад 17 000 постраждалих від війни та переміщених дітей (55% дівчаток і 45% хлопчиків) взяли участь у підтримуваних УВКБ ООН заходах із захисту дітей на рівні громад.

Моя історія: Відновлення житлових, земельних та майнових прав

Сергій та його старша мати є внутрішньо переміщеними особами. Раніше вони жили в місті Золоте Луганської області у квартирі Сергія, яка була зруйнована під час війни. Для отримання компенсації за зруйноване житло Сергію потрібен був документ про право власності, зареєстрований у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно (ДРРП), створеному у 2013 році. Незважаючи на те, що Сергій взяв із собою оригінальний правовстановлюючий документ, коли він був змушений тікати, він зіткнувся з проблемами, оскільки документ був виданий до 2013 року та не включений до ДРРП. Його перша спроба реєстрації виявилася невдалою, оскільки дійсність документа неможливо було підтвердити через вплив війни на архіви та інші джерела інформації. Місцева неурядова організація «Десяте квітня», партнер УВКБ ООН, допомогла Сергію підтвердити своє право власності через суд. Після позитивного рішення суду право власності Сергія було зареєстровано в ДРРП. Це допоможе Сергію отримати компенсацію за зруйноване житло.

У ФОКУСІ: НАША РОБОТА З РАДАМИ З ПИТАНЬ ВПО

УВКБ ООН та його місцеві партнери з числа НУО, насамперед Stabilization Support Services (SSS), були ключовими адвокатами у розробці **Постанови № 812**, яка запровадила створення Рад у справах ВПО. До повномасштабного вторгнення Росії ці Ради існували переважно в Донецькій та Луганській областях. Ці консультативні органи, що складаються з представників місцевої влади, ВПО та громадянського суспільства, існують на обласному та місцевому рівнях і слугують сполучною ланкою між ВПО та місцевою владою, щоб забезпечити **активну участь ВПО у прийнятті державних рішень**. Ці ради мають завдання розробляти рекомендації для забезпечення включення ВПО у місцеві програми та прийняття програм, що підтримують довгострокові рішення, зокрема, щодо житла та можливостей для отримання засобів до існування. Постанова отримала потужну підтримку з боку Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. Станом на квітень 2024 року по всій Україні було створено близько **1 000 рад у справах ВПО**.

- Наразі УВКБ ООН разом зі своїми партнерами підтримало створення та розвиток потенціалу понад 100 рад ВПО в Україні.
- УВКБ ООН та партнери документують найкращі практики втручання рад у справах ВПО, узагальнюють і поширюють їх через Кластер з питань захисту. Оскільки це може допомогти іншим подібним радам прийняти подібні передові практики, вони також використовуються для обміну колегами.
- УВКБ ООН та партнери налагоджують зв'язки між такими радами з питань ВПО та громадськими організаціями, а також, за необхідності, з іншими напрямками роботи УВКБ ООН, такими як правова допомога.
- У 2023 році спільно з Міністерством реінтеграції УВКБ ООН та його партнери організували національний форум рад ВПО, який зібрав понад 200 таких рад з метою подальшого зміцнення цієї моделі для посилення участі у державних справах. Наступний форум заплановано на листопад 2024 року.

32-річна Анна втекла з дому в Лисичанську Луганської області разом із сином невдовзі після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року.

У місті Дніпро, де вона зараз проживає, вона є членом Ради ВПО та намагається зосередитися на стійких рішеннях, одночасно вирішуючи нагальні гуманітарні потреби переміщених осіб та постраждалих від війни людей. Вона також спирається на свій досвід підтримки ВПО, які тікають зі сходу України з 2014 року.

«Для мене це чудова платформа для всіх зацікавлених сторін, щоб зібратися разом і обговорити проблеми, поділитися досвідом, почути одне одного та знайти відповідні рішення для підтримки ВПО на шляху до

У 2024 році [незалежний огляд гуманітарного реагування на внутрішні переміщення](#) визначив ради ВПО в Україні як приклад передового досвіду для розширення участі та активізації ВПО. Спільно зі штаб-квартирою УВКБ ООН тривають зусилля для більш широкого поширення цієї передової практики. Нещодавно, у квітні 2024 року, член ради з питань ВПО взяв участь у Глобальній конференції з питань внутрішньо переміщених осіб у Вашингтоні, округ Колумбія, щоб поділитися досвідом з іншими.

ЗАХИСТ ТА МОНІТОРИНГ РІШЕНЬ

Діяльність УВКБ ООН та його партнерів із захисту та моніторингу рішень складається з трьох напрямків:

1. **Моніторинг ситуації із захистом** ВПО, осіб, що повертаються та інших постраждалих від війни осіб в Україні в рамках загальнонаціональної ініціативи Кластеру з питань захисту під керівництвом Кластера з питань захисту.
2. **Прикордонний моніторинг** здійснюється на 30 міжнародних пунктах пропуску між Україною та Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Молдовою. Групи моніторингу кордону надають інформацію, правову допомогу, консультації з питань захисту та соціальну підтримку людям, які залишають Україну в пошуках захисту, а також тим, хто повертається в Україну.
3. **Моніторинг намірів і перспектив біженців з України, біженців, які повертаються, та ВПО** проводиться двічі на рік для інформування про планування, орієнтоване на людей, і підтримку тих, хто повертається, у пошуках довгострокового рішення.

Результати моніторингу інформують про планування та програму УВКБ ООН і допомагають визначити тих, хто найбільше потребує. Результати також поширюються через відповідні координаційні платформи для інформування ширшої гуманітарної допомоги та реагування на відновлення.

КЛЮЧОВІ РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ

За даними 14 **моніторингу у сфері захисту**, який проводить Кластер з питань захисту (лютий, березень 2024 року), руйнування цивільного майна та громадської інфраструктури з подальшим забрудненням вибухонебезпечними предметами залишаються ключовими проблемами у сфері безпеки та захисту. Свобода пересування обмежена браком ресурсів і вартістю перевезень, що може перешкоджати як спробам знайти безпеку, так і добровільному поверненню. Відсутність документів залишається основною перешкодою для доступу до офіційного працевлаштування, державних соціальних виплат, допомоги та послуг, а брак інформації про судові процеси вважається основною перешкодою для відновлення прав на житло, землю та власність. Крім того, визначено особливі потреби та бар'єри в доступі до допомоги та послуг для дітей, постраждалих від ГЗН, людей похилого віку та людей з обмеженими можливостями.

Моніторинг на кордоні показав, що в першому кварталі з України виїхало більше людей, кількість виїздів склала 76 000 (січень), 35 000 (лютий) і 3 000 (березень) осіб, тоді як у квітні більше людей повернулося в Україну з кількістю в'їздів у 65 000 осіб. Це, ймовірно, пов'язано з відвідуваннями родичів на Великдень. Проте кількість людей, які виїхали з України у квітні, залишилася майже такою ж, як і в березні. Погіршення ситуації з безпекою є домінуючою причиною виїзду з країни, згідно з 98 відсотками респондентів, різке зростання порівняно з тим самим звітним періодом у 2023 році (33 відсотки), коли відсутність базових послуг з електроенергії, води та опалення була більш поширеною причиною виїзду з країни (37 відсотків) порівняно з 2024 роком (1 відсоток). Примусовий призов як причина для виїзду з країни склав менше одного відсотка у 2023 році та зріс до 1,4 відсотка за перші чотири місяці року, а попередні травневі дані вказують на подальше зростання до понад 4 відсотків. Основними причинами повернення в Україну є возз'єднання сім'ї або обов'язки по догляду за сім'єю, бажання перевірити майно, яке залишилося, а також труднощі з доступом до медичної допомоги в приймаючих країнах. Переважна більшість, приблизно 84 відсотки респондентів, мають намір залишитися в Україні протягом чотирьох тижнів або менше, що вказує на зменшення кількості людей з більш постійними намірами повернутися порівняно з 2023 роком.

П'яте **опитування щодо намірів** (січень/лютий 2024 року) зазначає, що відносно високий відсоток опитаних ВПО – 73 відсотки, планують або сподіваються одного разу повернутися. Це вираження намірів є важливим напрямком для гуманітарної допомоги в Україні, наголошуючи на необхідності задовольнити невідкладні потреби, каталізуючи довгострокові рішення. Водночас, підтверджуючи тенденції, що спостерігаються під час моніторингу кордону, опитування відзначає зменшення на 12 відсотків тих, хто планує або сподівається повернутися, порівняно з роком тому.

ДОНОРИ:

УВКБ ООН вдячне за важливу підтримку, надану нашими головними державними донорами, а також за щедрі внески від окремих осіб і приватного сектору, а також тих, хто зробив внесок у програми УВКБ ООН за допомогою цільових і нецільових коштів.

ДЛЯ ОТРИМАННЯ ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ:

- Завітайте на **портал даних по Україні**, щоб отримати більше інформації [ТУТ](#).
- Відвідайте веб-сайт УВКБ ООН в Україні [ТУТ](#).

КОНТАКТИ:

- Ніна Шрепфер**, помічник представника з питань захисту, УВКБ ООН в Україні
schrepfe@unhcr.org

Звертайтеся на гарячу лінію **УВКБ ООН** за номером **0-800-307-711** для зворотнього зв'язку і отримання поради щодо допомоги